

Onverklaarde klachten Somatoforme stoornis of functioneel syndroom?

Jan van Dixhoorn

Symposium AOS, Papendal, Arnhem, 18 november 2006

Functional somatic syndromes: one or many?

- Elk medisch specialisme kent klachtenpatronen waar geen ziekte bij past
- Er is veel overlap, ze treden nogal eens samen op (comorbiditeit)
- Vaak emotioneel gekleurd, er zijn ook fysiologische dysfuncties, vaak moeilijk in de omgang met de arts

S. Wessely, C. Nimnuan, M. Sharpe. The Lancet, 1999, 936-39

- Prikkelbare darm, maagklachten
- Fibromyalgie
- Atypische pijn op de borst
- Hyperventilatie
- Chronische vermoeidheid
- Premenstrueel syndroom, bekken instabiliteit
- Burn-out
- Whiplash
- Chemisch overgevoeligheds syndroom

Gemeenschappelijk:

- Pijn
- Moeheid
- Slecht slapen
- Algemene malaise
- Vergeetachtig
- Prikkelbaar
- Concentratieproblemen

Somatoform disorders: time for a new approach in DSM-V

R. Mayou, LJ Kirmayer, G. Simon, K. Kroenke, M. Sharpe

American Journal of Psychiatry, 2005, 847-855

- Somatisatiestoornis: 8 of meer lichamelijke klachten, jaren lang, voor het 30e jaar begonnen
- Ongedifferentieerde somatoforme stoornis: tenminste een onverklaarde lichamelijke klacht, langer dan 6 maanden
- Pijnstoornis, acuut of chronisch: psychologische factoren spelen vermoedelijk een rol
- Conversie stoornis: een onverklaarde neurologische klacht

- Hypochondrie: vrees of opvatting een ernstige ziekte te hebben, ondanks adequaat medisch onderzoek en geruststelling, tenminste 6 maanden
- Morfodysforie (stoornis in lichaamsbeleving): overmatige pre-occupatie met vermeende onvolkomenheid in het uiterlijk
- Rest categorie: klinisch belangrijke onverklaarde lichamelijke klachten, niet passend in een van bovenstaande categorieën

Kritiek van Mayou et al

- De terminologie is voor patiënten onacceptabel; het is een psychiatrische diagnose
- Ze vormen geen coherente groep
- De subcategorieën zijn niet betrouwbaar te scoren
- Leidt tot verwarring mbt arbeidsongeschiktheid

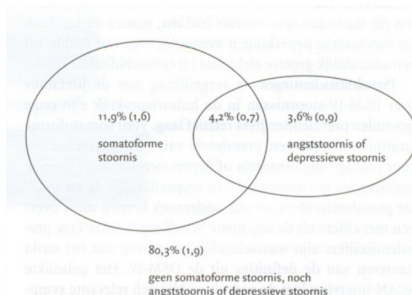
Voorstel: opheffen

- Plaats subcategorieën die uitgaan van lichamelijke klachten onder 'functionele somatische symptomen en stoornissen' dat aansluit bij gebruik door artsen. 'Functioneel' betekent onvoldoende verklaard door een aandoening
- Neem ook klachten op van patiënten met een somatische aandoening die de klachten echter onvoldoende verklaart

Onderzoek in huisartsenpraktijk

- 1778 patiënten, tussen 25 en 79 jaar
- Somatoforme stoornissen kwamen voor bij 16% van spreekuurbezoekers
- Ongedifferentieerde somatoforme stoornis verreweg het meest voorkomend (13%), daarna pijn (1,6%)
- Angststoornis: 5,5%, depressie: 4,1%

M de Waal, I Arnold, J Eekhof, A van Hemert, Somatoforme stoornissen in de huisartspraktijk, NTVG, 2006, 671-676

Venn diagram van huisartspatiënten met daarin de geschatte overlap tussen somatoforme stoornissen enerzijds en angststoornissen en/of depressieve stoornissen anderzijds: de cijfers zijn gewogen prevalenties in % (standaardfout).

Tijdschriftconferentie, 2005: Wat te doen?

- Training van artsen
- Consultatie door psychiater
- Cognitieve gedragstherapie
- Stepped care ?
- Richtlijnen ?
- Rol van AOT?

RC van der Mast, Onverklaarde lichamelijke klachten: een omvangrijk probleem. NTVG, 2006, 686-692